

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KORXONA INNOVATSION FAOLIYATINI SAMARALI TASHKIL ETISH

Sadriddinova Sevinchxon Sadriddin qizi,

Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv texnologiyalar universiteti

Iqtisodiyot va boshqaruv kafedrasida o'qituvchisi

sadriddinova20@gmail.com +998887988220

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalarining innovatsion faoliyatini samarali tashkil etish masalalari yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va raqobatbardoshlikni ta'minlash imkoniyatlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, korxonalar, innovatsiya, samaradorlik.

Kirish. Rivojlanib borayotgan texnologiyalar zamonida raqamli iqtisodiyot jahon miqyosida iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biriga aylanmoqda. Korxonalar faoliyatida raqamli texnologiyalarni joriy etish innovatsion yechimlarning samaradorligini oshirish, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish va raqobatbardoshlikni kuchaytirish imkonini beradi. Shu sababli, raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Asosiy qism. Raqamli iqtisodiyot zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning eng muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, unda innovatsiyalar, axborot texnologiyalari va raqamli yechimlar markaziy o'rinni egallaydi. Bunday iqtisodiy muhitda korxonalar o'z faoliyatini raqamli transformatsiya asosida tashkil etish orqali korxonalarda raqobatbardoshlik va samaradorlik oshishiga xizmat qiladi. Shu sababli har bir korxonalar yoki firma o'z faoliyatini to'g'ri yuritishi uchun innovatsion faoliyatni samarali yo'lga qo'yishi strategik ahamiyat kasb etadi.

Xo'jalikda innovatsion menejmentni tashkil etish innovatsiyalarni yagona boshqarish jarayonida uning barcha elementlarini oqilona moslashtirishga qaratilgan chora-tadbirlar tizimini namoyon etadi. Innovatsiyalarni boshqarish jarayoni elementlari mehnat qurollari, mehnat predmetlari, innovatsion menejment texnologiyasi hisoblanadi. Innovatsion menejmentda mehnat quroli sifatida turli texnik vositalar (axborotlarni to'plash, tahlil qilish va uzatish uchun mo'ljallangan apparatlar (kompyuterlar, Internet tarmoqlari, terminallar, elektron qurilmalar, telefakslar va boshqalar)) xizmat qiladi. Innovatsion menejmentni tashkil etish, ya'ni aslida innovatsion jarayonda innovatsiyalarni yaratish va amalga oshirishdan iborat. Innovatsion jarayon kelgusida innovatsion menejment usullaridan foydalanish samaradorligiga bog'liq bo'lgan mustahkamlik asosi sifatida xizmat qiladi.

Korxonaning innovatsion faoliyati – bu yangi mahsulotlar yaratish, ishlab chiqarish texnologiyalarini takomillashtirish, boshqaruv va marketing jarayonlariga ilg'or raqamli

vositalarni joriy etishdan iborat. Raqamli iqtisodiyot sharoitida bunday faoliyatning asosiy yoʻnalishlari quyidagilardan iborat:

1. **Ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish.** Raqamli texnologiyalar yordamida ishlab chiqarishning har bir bosqichi raqamli boshqaruv tizimlariga bogʻlanadi. Bu esa inson xatoliklarini kamaytiradi, ishlab chiqarish xarajatlarini qisqartiradi va mahsulot sifatini oshiradi.

2. **“Big Data” va sunʼiy intellektdan foydalanish.** Katta hajmdagi maʼlumotlarni tahlil qilish orqali korxonalar marketing strategiyasini optimallashtiradi, xaridorlarning ehtiyojini chuqur oʻrganadi va toʻgʻri qarorlar qabul qiladi. Sunʼiy intellekt ishlab chiqarish rejalashtirishini soddalashtiradi va resurslardan samarali foydalanish imkonini beradi.

3. **Raqamli marketing va elektron savdo.** Internet va mobil platformalar orqali mahsulotlarni reklama qilish va sotish korxonaning bozorga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi. Elektron tijoratning rivojlanishi yangi biznes-modellarni shakllantirishga sabab boʻlmoqda.

4. **Kadrlar salohiyatini oshirish.** Raqamli iqtisodiyot sharoitida muvaffaqiyatli innovatsion faoliyat yuritish uchun malakali, texnologiyani yaxshi biladigan mutaxassislar zarur. Shu sababli korxonalarda doimiy taʼlim va raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish tizimini joriy etish zarur.

Shuningdek, raqamli innovatsiyalarni joriy etish jarayonida bir qator muammolar ham mavjud. Ular orasida:

- raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmagani;
- korxonalarda innovatsiyalarni moliyalashtirish imkoniyatlarining cheklanganligi;
- xodimlarning raqamli savodxonlik darajasining pastligi;
- axborot xavfsizligi bilan bogʻliq xavflarning ortib borishi kabilar muhim oʻrin tutadi.

Xulosa. Xulosa qilib shuni aytish lozimki, bu muammolarni bartaraf etish uchun davlat tomonidan innovatsion loyihalarni qoʻllab-quvvatlash, grant va subsidiya tizimlarini kengaytirish, shuningdek, ilmiy-tadqiqot muassasalari bilan korxonalar oʻrtasida hamkorlikni mustahkamlash zarur. Shu bilan birga, “Raqamli Oʻzbekiston – 2030” strategiyasi doirasida ishlab chiqilgan chora-tadbirlarni amaliyotga toʻliq joriy etish korxonalar innovatsion faoliyatini yangi bosqichga olib chiqadi. Natijada, raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion faoliyatni toʻgʻri yoʻlga qoʻygan korxonalar nafaqat ichki bozorda, balki xalqaro miqyosda ham raqobatbardosh boʻlib, iqtisodiy oʻsishga sezilarli hissa qoʻsha oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O`zbekiston- 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari tog`risidagi PF-6079 sonli farmoni.
2. Innovatsion menejment: Darslik / G. Xamdamova, O. Astanakulov, A. Matchanov; - T.: «Iqtisod-Moliya», 2018. - 434 b
3. Рахматова М.Г Инновационный менеджмент. Учебник. –Т.: ТашГТУ, 2023. – 390 с.
4. Porter M. “Competitive Advantage in the Digital Age”. Harvard Business Review, 2021.
5. Marco Cantamessa, Francesca Montagna “Management of innovation and product development” Department of Management and Production Engineering (DIGEP) Politecnico di Torino Turin, Italy, 2023.